

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobkyně: **R. S.**, zastoupené JUDr. Josefem Cholastou, advokátem se sídlem Hlavní nám. 14, Jeseník, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, Křížová 25, Praha 5, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 13. 6. 2006, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 7. 2007, č. j. 43 Cad 96/2006 – 45,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému advokátovi stěžovatelky JUDr. Josefu Cholastovi **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 5712 Kč. Tato částka bude jmenovanému vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozhodnutí. Náklady právního zastoupení stěžovatelky nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadla žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 13. 6. 2006, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná zamítla žádost stěžovatelky o zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost pro nesplnění podmínek ust. § 70 odst. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s odůvodněním, že podle posudku lékaře Okresní správy

sociálního zabezpečení v Jeseníku ze dne 31. 5. 2006 není ani částečně bezmocná, neboť při nezbytných životních úkonech nepotřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby. Krajský soud při svém rozhodování vycházel z následujícího skutkového stavu:

Lékařka OSSZ Jeseník při posouzení zdravotního stavu stěžovatelky dne 31. 5. 2006 zjistila, že posuzovaná bydlí sama v bytě, ve stejném domě bydlí její dcera, která jí pomáhá s úklidem, nosí nákup, uvaří. Posuzovaná si občas uvaří, léky bere z dávkovače, chystá jí je dcera, potřebuje dohled při koupání, osobní hygienu zvládne, chodí s jednou holí a oporou o nábytek. K obvodnímu lékaři dojde sama, při zpáteční cestě má bolesti kloubů. Sama se obleče pomalým tempem. Lékařka OSSZ dospěla k závěru, že stěžovatelka zvládá všechny posuzované úkony, není bezmocná podle ust. § 70 zákona č. 100/1988 Sb.

Posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí vycházela ve svém posudku z kompletní zdravotnické dokumentace stěžovatelky. Z lékařského nálezu pro zjištění bezmocnosti ze dne 4. 5. 2006 zjistila, že stěžovatelka pravidelně docházela do ordinace praktické lékařky s pomocí francouzských holí, v zimních měsících byla přítomna dekompenzace. Byla v péči ortopeda, posléze pohybově zlepšena. Kontakt s okolím je komplikovanější vlivem nedoslýchavosti, zjištěna intermitentně nutková inkontinence moči, polymorfní polytopní potíže, neproblematičtější s pohybovým aparátem. Je orientována místem i časem velmi dobře, dobře psychicky kompenzována, není potřeba stálého dohledu. Žije sama v panelovém domě. Jedná se o trvalý stav s progresí, který v době vyšetření dne 4. 5. 2006 nevyžadoval domácí ošetření, nebyla poskytována pečovatelská služba. Stěžovatelka byla schopna bez pomoci jiné osoby např. při pobytu v místnosti otevřít a zavřít dveře a okno, najíst a napít se, posadit se na lůžku a na židli, vstát, vydržet ve stoje, učinit několik kroků se dvěma berlemi, umýt si ruce, obličej, použít klozet, vykoupat se ve vaně. Po prostudování zdravotnické dokumentace po 4. 5. 2006 (nálezy MUDr. Š. vypracovaných v průběhu roku 2007), posudková komise konstatovala, že neshledala žádné důvody pro zhoršení schopnosti stěžovatelky vykonávat testované sebeobslužné úkony. Ke dni 13. 6. 2006 se tak u posuzované nejednalo ani o částečnou bezmocnost.

Krajský soud vyhodnotil posudek posudkové komise MPSV jako správný, úplný a přesvědčivý, přičemž závěry tohoto posudku byly v souladu i s hodnocením lékařky OSSZ Jeseník. Soud tedy vzal za prokázané, že stěžovatelka nebyla ke dni 13. 6. 2006 bezmocná, a nesplňovala tak podmínky zvýšení důchodu pro částečnou bezmocnost. Žalobu proto zamítl jako nedůvodnou ve smyslu ust. § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

Podanou kasační stížností napadla stěžovatelka rozsudek Krajského soudu v Ostravě z důvodu podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Namítla, že posudková komise MPSV, z jejíhož posudku soud vycházel při přezkoumání žaloby, je institucí zřízenou státem, a je tudíž ve věci podjatá. Posudek měl proto vyhotovit znalec z oboru zdravotnictví, který by nezávisle zhodnotil, zda jsou skutečně dány podmínky pro zvýšení důchodu pro bezmocnost.

Stěžovatelka dále uvedla, že v dané věci nelze vycházet z hodnocení zdravotního postižení posuzované osoby pouze z lékařského hlediska, ale je třeba posoudit vliv zdravotního postižení na soběstačnost posuzovaného, a to s přihlédnutím k podmínkách,

ve kterých žije. Podle stěžovatelky však posuzující orgány tyto podmínky v projednávání věci nezjišťovaly. V posudku posudkové komise MPSV je pouze uvedeno, že stěžovatelka žije sama v bytě v panelovém domě. Posudková komise MPSV ani MUDr. Ch. se nezabývaly tím, že se stěžovatelka musí pravidelně dostavovat k lékaři a činit více kroků s použitím dvou berlí. Nemohlo být tedy spolehlivě zjištěno, že stěžovatelka není ani částečně bezmocná.

Na základě uvedeného se stěžovatelka domnívá, že soud neshromáždil dostatečné množství podkladů a rozsudek je tak nepřezkoumatelný. Navrhla proto, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Spolu s kasační stížností bylo podáno i vyjádření stěžovatelky, kde popsala své zdravotní potíže a finanční situaci.

Ve svém vyjádření ke kasační stížnosti žalovaná navrhla zamítnutí kasační stížnosti s tím, že krajský soud rozhodl o žalobě na základě vypracovaného posudku posudkové komise MPSV zcela správně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu z hlediska uplatněného stížního bodu, jakož i ve smyslu ust. § 109 odst. 3 s. ř. s., a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Vzhledem k tomu, že skutkový základ rozsudku krajského soudu nebyl mezi účastníky sporný, a Nejvyšší správní soud jej považuje za dostatečně zjištěný, vycházel z něj sám i v řízení o kasační stížnosti.

Podmínky pro zvýšení důchodu pro bezmocnost upravuje § 70 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto ustanovení, je-li důchodce trvale tak bezmocný, že potřebuje ošetření a obsluhu jinou osobou, zvyšuje se mu důchod z důchodového pojištění, případně úhrn těchto důchodů v závislosti na zjištěném stupni bezmocnosti o stanovenou procentní míru tzv. částky na osobní potřeby dané podle zákona o životním minimu. Jednotlivé stupně bezmocnosti jsou pak rozlišeny v § 2 odst. 1, 2 a 3 vyhlášky č. 284/1995 Sb., v platném znění, kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění. Částečně bezmocná je fyzická osoba, která potřebuje dlouhodobě pomoc jiné osoby při některých nezbytných životních úkonech, např. při mytí, česání a oblékání. Za částečně bezmocnou se vždy považuje osoba prakticky nevidomá.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že správní rozhodnutí o zvýšení důchodu pro bezmocnost je závislé především na odborném lékařském posouzení. V takovém případě vychází Česká správa sociálního zabezpečení z posudku lékaře OSSZ podle § 8 zákona č. 582/1991 Sb. V soudním řízení o přezkoumání rozhodnutí žalované posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů jakož i skutečností rozhodné pro zvýšení důchodu pro bezmocnost podle ust. § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Uvedené komise jsou ze zákona povoleny nejen k celkovému posouzení zdravotního stavu, dochované pracovní schopnosti, rozsahu a charakteru potřebné pomoci, dohledu, popř. ošetřování jinou osobou při úkonech braných v úvahu pro posouzení bezmocnosti, ale i k vyslovení posudkového závěru o bezmocnosti (a jejího stupně) posuzovaného občana ve smyslu § 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., třebaže jde v oblasti rozhodování o zákonných nárocích ve věcech důchodového zabezpečení (pojištění) především o pojmy právní.

Posudek uvedené posudkové komise soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna.

Stěžovatelka v kasační stížnosti zpochybnila nezávislost posudkové komise MPSV z důvodu, že je státem zřízenou institucí. Tato námitka však není důvodná. Objektivita závěrů posudkové komise je garantována jejím složením stanoveným v § 3 odst. 1 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Podle citovaného ustanovení vyhlášky jsou členy posudkových komisí nejen posudkoví lékaři a tajemníci z řad pracovníků Ministerstva práce a sociálních věcí, ale i odborní lékaři jednotlivých klinických oborů, tedy osoby odlišné od pracovníků Ministerstva práce a sociálních věcí. Jen v tom, že posudková komise, která v této věci vypracovala posudek, je orgánem Ministerstva práce a sociálních věcí, tak Nejvyšší správní soud nespatřuje důvod k pochybnostem o objektivitě jejích závěrů a důvod k tomu, aby ve věci byl ustanoven znalec (k obdobnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud v řadě svých rozhodnutí, např. v rozsudku ze dne 29. 5. 2003, č. j. 5 Ads 4/2003 – 35, publ. pod č. 33/2003 Sb. NSS, či v rozsudku ze dne 30. 4. 2008, č. j. 6 Ads 92/2006 – 51, www.nssoud.cz). V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že ani Ústavní soud v nálezu II. ÚS 92/95, ze dne 1. 11. 1995, neshledal protiústavnost úpravy obsažené v § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., mimo jiné i s ohledem na složení posudkových komisí upravené v § 3 vyhl. č. 182/1991 Sb. a možnost provedení dalších důkazů v rámci soudního přezkumu.

Nejvyšší správní soud tedy nepřisvědčil názoru stěžovatelky, že jediné znalec mohl nezávisle a objektivně posoudit její zdravotní stav. Pro úplnost pak dodává, že ani po vyžádání posudku od posudkové komise MPSV nic nebrání tomu, aby byl proveden i důkaz znaleckým posudkem. Tento postup je však důvodný jediné v případě, kdy posudek posudkové komise MPSV nesplňuje kritéria přesvědčivosti, úplnosti a objektivity, a nelze z něj tudíž při zjišťování skutkového stavu vycházet. To se však v daném případě nestalo.

Stěžovatelka dále namítla, že při hodnocení její soběstačnosti posuzující orgány nepřihlédly k podmínkám, v nichž žije. Nejvyšší správní soud nikterak nezpochybňuje fakt, že pro závěr o možnostech sebeobsluhy posuzované je nezbytné vzít v úvahu prostředí, ve kterém osoba žije a je nucena se pohybovat. V projednávané věci je však zřejmé, že jak posudková komise MPSV tak lékařka OSSZ vycházely z toho, že stěžovatelka žije v panelovém domě. Jedná se tedy o prostředí, které na sebeobsluhu posuzované neklade žádné mimořádné nároky, které by bylo nutné při posouzení bezmocnosti zohlednit, naopak je zde zajištěna mj. snadná dostupnost sanitárního zařízení.

Jako nedůvodné posoudil Nejvyšší správní soud rovněž tvrzení stěžovatelky, že se posuzující orgány nezabývaly její schopností samostatně vykonávat určité úkony. Posudková komise MPSV vycházela z lékařského nálezu ze dne 4. 5. 2006, podle něhož byla stěžovatelka schopna vykonávat relevantní úkony pro posouzení existence bezmocnosti, mj. byla schopná chůze se dvěma berlemi či s přidržováním se nábytku.

Posudková komise MPSV přitom konstatovala, že schopnost stěžovatelky vykonávat tyto úkony se nezhoršila.

Podle Nejvyššího správního soudu tedy Krajský soud v Ostravě nepochybil, jestliže vycházel z posudku posudkové komise MPSV jako ze zdroje objektivního hodnocení zdravotního stavu stěžovatelky, a na jeho podkladě dospěl k závěru, že stěžovatelka nebyla k datu vydání rozhodnutí žalované ani částečně bezmocná. Nejvyšší správní soud uzavřel, že napadený rozsudek krajského soudu netrpí nezákonností z důvodu tvrzeného stěžovatelkou podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., z úřední povinnosti pak nebyly zjištěny ani vady dle ust. § 103 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, správní orgán ve věcech důchodového zabezpečení nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona, soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci stěžovatelky náleží v souladu s § 11 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za dva úkony právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti, tj. dvě písemné podání soudu, ve výši 4200 Kč, a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 600 Kč za dva úkony právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky, celkem tedy 4800 Kč. Úctovanou odměnu za úkon podle ust. § 11 písm. b) advokátního tarifu Nejvyšší správní soud nepřiznal. Jak již Nejvyšší správní soud vyslovil v usnesení rozšířeného senátu ze dne 24. 7. 2007, č. j. 1 Afs 120/2006 - 117, publ. pod č. 1460/2008 Sb. NSS, je advokát ustanovený v řízení o žalobě oprávněn zastupovat účastníka také v řízení o kasační stížnosti. Z uvedeného tedy vyplývá, že ačkoli krajský soud ustanovil stěžovatelce v rámci právní jistoty téhož advokáta i pro řízení o kasační stížnosti, nelze mu opětovně přiznat odměnu za převzetí a přípravu zastoupení v téže věci. Protože je ustanovený advokát plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se nárok vůči státu o částku odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je tato osoba povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Částka daně z přidané hodnoty vypočtená dle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 912 Kč. Ustanovenému zástupci se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 5712 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 2 měsíců od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení stěžovatelky nese dle ust. § 60 odst. 4 s. ř. s. stát.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 2. července 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu